

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

Jm é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Pavla Šámala, soudců Jaromíra Jirsy a Jana Wintra (soudce zpravodaj) o ústavní stížnosti obchodní společnosti **B. s.r.o.**, zastoupené prof. JUDr. Tomášem Gřivnou, Ph.D., advokátem se sídlem Revoluční 1044/23, Praha 1 – Staré Město, proti usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 14 To 35/2023 ze dne 6. 4. 2023, za účasti **Vrchního soudu v Praze**, jako účastníka řízení, **takto:**

Ústavní stížnost se zamítá.

O d ů v o d n ě n í

I. Vymezení věci

1. Ústavní stížností se stěžovatelka domáhá zrušení v záhlaví citovaného rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, neboť má za to, že jí bylo porušeno její ústavně zaručené právo na soudní ochranu garantované v čl. 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), právo na zákonného soudce dle čl. 38 Listiny, právo na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), jakož i vlastnické právo dle čl. 11 Listiny ve spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě.

II. Skutkové okolnosti a rekapitulace procesního vývoje

2. Stěžovatelka je českou obchodní společností. Jejím jediným jednatelem a společníkem je belgický občan, proti němuž je v České republice vedeno trestní řízení

v součinnosti s Úřadem evropského veřejného žalobce, neboť je podezřelý ze spáchání rozsáhlé přeshraniční daňové trestné činnosti.

3. Stěžovatelce byly zajištěny nemovitosti usnesením Policie České republiky, Národní centrály proti organizovanému zločinu SKPV, Odboru daní, 3. oddělení (dále jen „policejní orgán“) ze dne 20. 2. 2023. Policejní orgán majetek zajistil na základě vyžádání španělského evropského pověřeného žalobce prostřednictvím české evropské pověřené žalobkyně dle čl. 30 odst. 1 písm. d) Nařízení Rady (EU) 2017/1939 ze dne 12. 10. 2017, kterým se provádí posílená spolupráce za účelem zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (dále jen „nařízení EPPO“), přičemž zajištění provedl jako zajištění náhradní hodnoty podle ustanovení § 79g ve spojení s § 79a zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní řád“).

4. Proti usnesení policejního orgánu podala stěžovatelka k Vrchnímu soudu v Praze stížnost, v níž namítala, že policejní orgán zajistil náhradní hodnotu v rozporu s čl. 30 nařízení EPPO. Dle stěžovatelky obsahuje nařízení EPPO taxativní výčet vyšetřovacích úkonů a jiných opatření, které může policejní orgán učinit. Evropský pověřený žalobce má dle čl. 30 odst. 1 písm. d) nařízení EPPO pravomoc nařídít nebo vyžádat zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní, nikoli však zajištění náhradní hodnoty ve smyslu § 79g trestního řádu. Náhradní hodnota je dle stěžovatelky zcela samostatný institut a zajištění náhradní hodnoty nelze subsumovat pod instituty podle čl. 30 odst. 1 písm. d) nařízení EPPO. Z tohoto důvodu stěžovatelka namítá, že policejní orgán vůbec nedisponoval zákonným oprávněním, aby náhradní hodnotu zajistil. Pokud měl vrchní soud o výkladu čl. 30 nařízení EPPO pochybnosti, stěžovatelka navrhla, aby přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru předběžné otázky, jež ve stížnosti sama formulovala.

5. Vrchní soud stížnost stěžovatelky napadeným usnesením zamítl. Uvedl, že v postupu policejního orgánu nezjistil žádné procesní vady, které by mohly mít vliv na správnost rozhodnutí. Dle vrchního soudu musí být při výkladu a aplikaci zohledněn celý obsah nařízení, a proto nelze čl. 30 odst. 1 písm. d) nařízení EPPO vykládat restriktivně tak, že evropský pověřený žalobce má méně práv a možností, než vnitrostátní žalobce v podobném řízení. S odkazem na preambuli nařízení vrchní soud uvedl, že členský stát by měl udělit evropským pověřeným žalobcům přinejmenším stejné pravomoci jako vnitrostátním žalobcům (bod 33 preambule) a že kromě minimálního souboru vyšetřovacích úkonů uvedených v nařízení by evropští pověřený žalobci měli mít právo požadovat nebo nařizovat jakékoli úkony, jež jsou v podobných vnitrostátních případech dostupné pro vnitrostátní žalobce (bod 71 preambule). Vrchní soud považoval za zřejmé, že čl. 30 nařízení EPPO nepředstavuje taxativní výčet pravomocí evropských pověřených žalobců, nýbrž minimální rozsah pravomocí, které jim bezpodmínečně musí být svěřeny. Ve vztahu k návrhu stěžovatelky na položení předběžné otázky Soudnímu dvoru vrchní soud uzavřel, že o výkladu relevantních ustanovení unijního práva nemá pochybnosti, a proto *„nespatřuje důvod k přerušení řízení a předložení předběžných otázek Soudnímu dvoru Evropské unie, ani ve znění navrhovaném stěžovatelkou, ani ve znění jiném.“*

III. Argumentace stěžovatelky

6. Proti usnesení vrchního soudu podává stěžovatelka ústavní stížnost, v níž namítá porušení svého práva na soudní ochranu garantovaného v čl. 36 Listiny základních práv a svobod, práva na zákonného soudce dle čl. 38 Listiny, práva na spravedlivý proces dle čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a vlastnického práva dle čl. 11 Listiny ve spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě. Porušení těchto

práv stěžovatelka shledává v nesplnění povinnosti vrchního soudu přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru předběžnou otázku na výklad relevantního ustanovení unijního práva. Stěžovatelka argumentuje především rozsudkem Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982 ve věci 283/81 *CILFIT* (ECLI:EU:C:1982:335), který stanoví tři výjimky z povinnosti soudů poslední instance pokládat předběžné otázky. Dle stěžovatelky nebyla jí navržená předběžná otázka v řízení před vrchním soudem ani nerelevantní (první výjimka), ani vyřešená existující judikaturou (druhá výjimka), ani zcela jasná (třetí výjimka), a proto měl vrchní soud povinnost předběžnou otázku položit. Tím, že se na Soudní dvůr neobrátil, podle stěžovatelky pochybil, neboť nedůvodné nepoložení předběžné otázky samo o sobě představuje porušení základních práv.

7. Podle § 42 odst. 4 zákona o Ústavním soudu zaslal soudce zpravodaj ústavní stížnost k vyjádření vrchnímu soudu, ten se však ve stanovené lhůtě ke stížnosti nevyjádřil.

IV. Posouzení Ústavním soudem

8. Ústavní soud nejprve posoudil splnění podmínek řízení a shledal, že ústavní stížnost byla podána ve lhůtě osobou oprávněnou k jejímu podání a řádně zastoupenou, k jejímu projednání je Ústavní soud příslušný a návrh je přípustný. Následně Ústavní soud posoudil obsah ústavní stížnosti i napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že ústavní stížnost není důvodná.

A) Ústavnost dočasných majetkových zajišťovacích institutů

9. Ústavní soud v první řadě konstatuje, že jeho úkol spočívá v ochraně ústavnosti (čl. 83 Ústavy). Do pravomoci ostatních soudů či jiných orgánů veřejné moci je oprávněn zasáhnout pouze tehdy, byla-li jejich rozhodnutí porušena ústavně zaručená práva. Ústavní soud ve své obsáhlé judikatuře zdůrazňuje princip sebeomezení a minimalizace zásahů. To se týká i rozhodování o dočasném zajištění nástrojů trestné činnosti, výnosů z trestné činnosti či náhradní hodnoty podle ustanovení § 79a a násl. trestního řádu. Ústavní soud při rozhodování o ústavních stížnostech směřujících proti takovým rozhodnutím vždy zachovával maximální zdrženlivost (viz např. usnesení sp. zn. II. ÚS 267/03, I. ÚS 331/04, I. ÚS 155/06, I. ÚS 105/07, II. ÚS 2475/08, IV. ÚS 1935/09, IV. ÚS 1054/12, II. ÚS 2531/22, IV. ÚS 258/22, I. ÚS 797/23 a další).

10. Majetkové zajišťovací instituty upravené v ustanovení § 79a a násl. trestního řádu představují významný nástroj napomáhající objasňování, potrestání a eliminaci následků závažné, zejména hospodářské kriminality. Ústavní soud je obecně považuje za opatření zasahující do základního práva na pokojné užívání majetku, na něž se vztahuje ochrana čl. 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě, jakož i čl. 11 Listiny [srov. především nálezy sp. zn. III. ÚS 3647/14 ze dne 13. 8. 2015 (N 147/78 SbNU 275) či nálezy sp. zn. I. ÚS 1181/21 ze dne 30. 8. 2021]. Zároveň však ve své judikatuře připomíná, že jde o prostředek pouze dočasný, svou povahou zatímní a zajišťovací, nepředstavující konečné rozhodnutí ve věci. Nelze tudíž mluvit o „zbavení majetku“, nýbrž pouze o „úpravě užívání majetku“ podle čl. 1 Protokolu [srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 2485/13 ze dne 2. 12. 2013 (N 206/71 SbNU 429) či nálezy sp. zn. III. ÚS 24/17 ze dne 14. 11. 2017 (N 210/87 SbNU 429)]. Při posouzení ústavnosti dočasných majetkových zajišťovacích institutů přitom Ústavní soud vychází ze smyslu a účelu těchto opatření, jímž je náležité zjištění trestných činů a spravedlivé potrestání pachatelů, jakož i snaha

v co nejvyšší možné míře eliminovat škodu způsobenou případnou trestnou činností [srov. např. nález sp. zn. I. ÚS 2485/13 ze dne 2. 12. 2013 (N 206/71 SbNU 42)].

11. Policejní orgán zajistil nemovitosti stěžovatelky postupem podle § 79g odst. 1 ve spojení s § 79a odst. 1 trestního řádu jako náhradní hodnotu, neboť dle jeho dosavadních zjištění se stěžovatelka mohla podílet na legalizaci majetku pocházejícího z trestné činnosti svého jediného jednatele, který je podezřelý ze spáchání rozsáhlé přeshraniční daňové trestné činnosti. Jak uvedl policejní orgán v odůvodnění zajišťovacího usnesení, mezi účty podezřelého a jím ovládaných obchodních společností docházelo k transakcím, které se jeví jako podezřelé ve smyslu AML pravidel. Podezřelý minimálně zčásti převáděl vysoké finanční obnosy přes soukromé a firemní bankovní účty, a proto existuje podezření, že se výnosy z trestné činnosti mohly alespoň částečně dostat do vlastnictví či dispozice stěžovatelky a že se stěžovatelka mohla nákupem předmětných nemovitostí podílet na legalizaci majetku pocházejícího z trestné činnosti.

12. Požadavky, jež jsou na rozhodnutí o zajištění majetku (§ 79a a násl. trestního řádu) z pohledu ústavního rámce kladeny, Ústavní soud zformuloval do následujících tří tezí: rozhodnutí musí mít zákonný podklad (čl. 2 odst. 2 Listiny), musí být vydáno příslušným orgánem (čl. 2 odst. 2 a čl. 38 odst. 1 Listiny) a nemůže být projevem svévole (čl. 1 odst. 1 Ústavy a čl. 2 odst. 2 a 3 Listiny).

13. Splnění druhé a třetí podmínky nebylo v dané věci stěžovatelkou zpochybněno, Ústavní soud proto pouze ve stručnosti konstatuje, že rozhodnutí o zajištění majetku stěžovatelky bylo vydáno příslušným policejním orgánem a nevykazuje žádné znaky svévole. Co se týče první podmínky, tedy zákonného podkladu pro zajištění majetku, Ústavní soud zde považuje za důležité uvést, že stěžovatelka v ústavní stížnosti nijak nezpochybňuje možnost použití ustanovení § 79a trestního řádu na projednávanou situaci; za protiústavní však považuje použití ustanovení § 79g trestního řádu. Dle stěžovatelky totiž čl. 30 nařízení EPPO umožňuje zajištění výnosů z trestné činnosti, nikoliv však zajištění náhradní hodnoty. Pro provedení postupu dle ustanovení § 79g trestního řádu při přeshraniční spolupráci pak dle stěžovatelky chybí jakékoliv zmocnění dle českého či unijního práva.

14. Tato námitka stěžovatelky však nemá oporu v textu a systematice nařízení EPPO. Ustanovení čl. 30 odst. 1 písm. d) sice skutečně umožňuje „zajistit nástroje trestné činnosti a výnosy z ní,“ což na vnitrostátní úrovni odpovídá ustanovení § 79a trestního řádu, avšak čl. 30 odst. 4 dále stanoví, že evropské pověření žalobci „mají pravomoc vyžádat si nebo nařídit ve svých členských státech vedle úkonů uvedených v odstavci 1 jakákoli další opatření, která jsou podle vnitrostátního práva v podobných případech státním zástupcům dostupná.“ Pokud tedy stěžovatelka namítá, že zajištění náhradní hodnoty je zcela samostatným institutem odlišným od zajištění výnosů z trestné činnosti, pak Ústavní soud samostatnost tohoto institutu nijak nezpochybňuje, pouze odkazuje na citované ustanovení čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO, které vyžádání či nařízení dalších opatření výslovně umožňuje. Tvrzení stěžovatelky, že seznam opatření v čl. 30 odst. 1 nařízení EPPO „je nutné považovat za taxativní,“ je proto v rozporu se samotným textem tohoto nařízení. Použití institutu zajištění náhradní hodnoty podle § 79g trestního řádu je totiž příkladem *dalšího opatření* předvídaného ustanovením čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO.

15. Ústavní soud dospěl k závěru, že všechny tři podmínky ústavnosti zajištění majetku stěžovatelky byly v tomto případě splněny. Policejní orgán v zajišťovacím usnesení sice stručně, ale řádně odůvodnil svůj postup ve věci, a proto z ústavněprávního hlediska samotnému zajištění není co vytknout. K námitce stěžovatelky, že napadené usnesení ignoruje omezující podmínku dle čl. 30 odst. 1 písm. d) nařízení EPPO, neboť

stěžovatelka není osobou podezřelou ani u ní není předpoklad, že by mařila výkon rozhodnutí, Ústavní soud konstatuje, že pro použití majetkového zajišťovacího institutu není rozhodné, zda je trestní řízení vedeno proti osobě, jejíž majetkové hodnoty jsou dotčeny, anebo je z předmětné trestné činnosti podezřelá osoba jiná. Majetkové zajišťovací instituty se totiž ukládají ve vztahu k věci, a není podstatný vztah osoby, které věc nebo majetková hodnota náleží, k trestné činnosti, z níž má jako výnos pocházet (viz usnesení sp. zn. II. ÚS 1829/15 ze dne 21. 7. 2015).

16. V projednávané věci však stěžovatelka nenapadá zajišťovací usnesení policejního orgánu a nenamítá protiústavní zásah do svých ústavně zaručených majetkových práv v důsledku samotného zajištění jejího majetku. Napadá pouze usnesení vrchního soudu, v jehož postupu – konkrétně v nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru – shledává porušení svých procesních práv, a v důsledku toho rovněž svých majetkových práv. Ústavní soud se proto ve svém přezkumu zaměřil na postup vrchního soudu ve světle standardů, jež plynou z ustálené judikatury týkající se nepoložení předběžné otázky soudem poslední instance.

B) Ústavnost nepoložení předběžné otázky soudem poslední instance

17. Ústavní soud předně připomíná, že jeho úkolem je ochrana ústavnosti, zatímco položení předběžné otázky je otázkou unijního práva. Vysoký standard kladený na vnitrostátní soudy poslední instance v ustanovení čl. 267 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“) není předmětem dohledu ústavních soudů.

18. Na druhou stranu však Ústavní soud opakovaně uvedl, že za určitých okolností může nepoložení předběžné otázky v rozporu s právem Evropské unie zapříčinit i porušení ústavně garantovaných práv na spravedlivý proces (čl. 36 odst. 1 Listiny) či na zákonného soudce (čl. 38 odst. 1 Listiny); nepoložení předběžné otázky může být rovněž porušením čl. 6 Úmluvy, jak ve své judikatuře opakovaně uvedl i Evropský soud pro lidská práva [srov. nález sp. zn. I. ÚS 1434/17 ze dne 11. 6. 2018 (N 108/89 SbNU 593), body 69 a 70 a judikatura tam citovaná].

19. Předběžná otázka představuje nástroj spolupráce (dialogu) mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, který jediný je oprávněn konečně a autoritativně vykládat obsah unijního práva [srov. nález sp. zn. II. ÚS 3432/17 ze dne 11. 9. 2018 (N 153/90 SbNU 483), bod 19 a násl.]. Vnitrostátní soudy se podle čl. 267 odst. 2 SFEU mohou na Soudní dvůr obrátit s otázkou na výklad či platnost ustanovení unijního práva, je-li pro řešení věci relevantní. Vystane-li taková otázka při jednání před vnitrostátním soudem poslední instance, je tento soud podle čl. 267 odst. 3 SFEU povinen obrátit se na Soudní dvůr.

20. V ustálené judikatuře Soudního dvora jsou přitom uvedeny tři výjimky z této povinnosti soudů poslední instance (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982 ve věci 283/81 *CILFIT*, srov. též potvrzení této doktríny v rozsudku ze dne 6. 10. 2021 ve věci C-561/19 *Conorzio Italian Management*, body 40-46). Vnitrostátní soudy poslední instance se nemusí obrátit na Soudní dvůr, jestliže: 1. předmětná otázka unijního práva není významná pro řešení daného případu; 2. již existuje ustálená judikatura Soudního dvora k dané otázce (tzv. *acte éclairée*); a 3. výklad a správná aplikace unijního práva jsou natolik zřejmé, že nedávají žádný prostor pro rozumné pochybnosti (tzv. *acte clair*; srov. nález sp. zn. II. ÚS 1854/20 ze dne 18. 10. 2021, bod 55 a judikatura tam citovaná).

21. V projednávané věci rozhodoval vrchní soud o stížnosti stěžovatelky jako soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, tedy

jako soud poslední instance ve smyslu čl. 267 odst. 3 SFEU. Zároveň stěžovatelka soudu položení předběžné otázky navrhovala, dokonce ji ve své stížnosti i sama formulovala. Za této situace měl vrchní soud pouze dvě možnosti: buď předběžnou otázku Soudnímu dvoru položit, nebo v napadeném rozhodnutí pečlivě vysvětlit, která z výše uvedených tří výjimek formulovaných v judikatuře Soudního dvora byla v dané věci naplněna. Z judikatury Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva přitom plyne, že rozsah a kvalita odůvodnění nepoložení předběžné otázky mají odrážet relevanci předběžné otázky pro správné rozhodnutí ve věci [srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 2607/17 ze dne 4. 9. 2018 (N 149/90 SbNU 433) či nálezy sp. zn. I. ÚS 2839/21 ze dne 22. 11. 2022, body 36 a 37, a tam citovaná judikatura ESLP].

22. Ústavní soud dále opakovaně judikoval, že za řádné odůvodnění nelze považovat pouhé konstatování soudu poslední instance, že výklad unijního práva považuje za zřejmý; zejména takové konstatování nestačí v situaci, jako tomu je i v nyní projednávané věci, pokud některý z účastníků řízení názoru soudu oponuje [srov. např. nálezy sp. zn. II. ÚS 1009/08 ze dne 8. 1. 2009 (N 6/52 SbNU 57), bod 22, či nálezy sp. zn. I. ÚS 865/20 ze dne 24. 11. 2020 (N 217/103 SbNU 234), bod 16]. Zároveň však platí, že pouhé tvrzení účastníka řízení, že vyvstala potřeba položení otázky, samo o sobě nestačí k tomu, aby byla založena povinnost soudu ve smyslu čl. 267 odst. 3 SFEU, pokud soud současně nedospěje k tomu, že mu povinnost k předložení předběžné otázky skutečně vznikla (srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 1434/17, bod 72, či II. ÚS 1854/20, bod 57).

23. Pokud stěžovatelka sama bezúspěšně navrhla soudu poslední instance položení (i znění) předběžné otázky, soud by mohl její ústavně zaručená práva porušit dvěma způsoby.

24. Zaprvé, soud by porušil stěžovatelčino právo na spravedlivý proces garantované v čl. 36 odst. 1 Listiny tím, že by se s jejím návrhem na položení předběžné otázky nevypořádal vůbec. Protiústavnost by v takové situaci založila již sama skutečnost, že se obecný soud nevypořádal s námitkou účastníka řízení, která má současně vztah k projednávané věci (srov. nálezy sp. zn. IV. ÚS 2607/17, body 21 až 25, a tam citovaná judikatura). K tomu však v projednávané věci nedošlo, neboť vrchní soud v závěru napadeného usnesení konstatoval, že „*nemá pochybnosti o výkladu relevantních ustanovení vnitrostátního práva ani použitých ustanovení Nařízení a dalších předpisů Unie, proto nespatřuje důvod k přerušení řízení a předložení předběžných otázek Soudnímu dvoru Evropské unie, ani ve znění navrhovaném stěžovatelkou, ani ve znění jiném.*“ Ačkoli jde o konstatování značně minimalistické, nelze říct, že by se vrchní soud s návrhem stěžovatelky nevypořádal vůbec.

25. Zadruhé, porušením stěžovatelčinych práv by také bylo, pokud by se soud poslední instance s jejím návrhem sice vypořádal, avšak jeho odůvodnění by bylo neudržitelné či svévolné. Ústavní soud ve své judikatuře opakovaně odkazoval na pojetí německého Spolkového ústavního soudu, podle něhož lze za svévoli považovat takový postup soudu posledního stupně, jestliže: 1. soud měl sám pochybnosti ohledně správného výkladu unijního práva, ale přesto se na Soudní dvůr neobrátil; 2. soud se úmyslně odchýlil od ustáleného výkladu dané otázky Soudním dvorem, aniž by zahájil řízení o předběžné otázce; nebo 3. v situaci, kdy neexistovala (nebo zatím neexistuje) ustálená judikatura Soudního dvora k dané otázce nebo tato judikatura nepokrývala celou problematiku, soud překročil míru svého uvážení a vyložil unijní právo bez položení předběžné otázky, ačkoli bylo třeba jednoznačně upřednostnit jiný názor na výklad či platnost unijního práva (srov. výše citované nálezy sp. zn. II. ÚS 1009/08, bod 23; I. ÚS 1434/17, bod 73; II. ÚS 3432/17, bod 28; či II. ÚS 1854/20, bod 58).

26. První z uvedených situací v projednávané věci nenastala, neboť vrchní soud ohledně výkladu čl. 30 nařízení EPPO sám pochybnosti neměl, což je zřejmé z odůvodnění napadeného rozhodnutí. Ani druhou z uvedených situací nelze na projednávanou věc vztáhnout, neboť Soudní dvůr se doposud výkladem čl. 30 nařízení EPPO nezabýval, a proto výklad provedený vrchním soudem nemůže představovat úmyslné odchýlení se od ustálené judikatury Soudního dvora. Zbývá tedy posoudit, zda vrchní soud překročil míru svého uvážení a vyložil čl. 30 nařízení EPPO bez položení předběžné otázky, ačkoli bylo třeba jednoznačně upřednostnit jiný výklad tohoto ustanovení.

27. Ústavní soud nepovažuje unijní právo za součást ústavního pořádku a necítí se příslušný k tomu, aby toto právo vykládal [srov. nález sp. zn. II. ÚS 1658/11 ze dne 29. 11. 2011 (N 202/63 SbNU 357), bod 17]. Někdy však může být ustanovení unijního práva „*tak zřejmé, že neponechává prostor pro žádnou rozumnou pochybnost o způsobu vyřešení položené otázky*“, kterou pak lze označit za *acte clair*, jak uvedl Soudní dvůr ve výše citovaném rozsudku *CILFIT*. Z dalších bodů rozsudku *CILFIT* plyne, že tento závěr musí vnitrostátní soud posuzovat v závislosti na 1. specifických rysech unijního práva a zvláštních metodách jeho výkladu; 2. porovnání různých jazykových verzí unijního práva s přihlédnutím k jeho autonomní terminologii; a 3. výkladu předmětného ustanovení v jeho celkové souvislosti. Uvedené podmínky vymezení *acte clair* považuje velká část doktríny za takřka nespelnitelné. Generální advokát Nils Wahl dokonce v jednom ze svých stanovisek uvedl, že pravá situace *acte clair* je asi tak pravděpodobná „*jako setkání s jednorožcem*“ (srov. stanovisko generálního advokáta ze dne 13. 5. 2015 ve spojených věcech C-72/14 a C-197/14 *X a van Dijk*, bod 62; srov. též nález sp. zn. II. ÚS 3432/17, body 26 a 27).

28. V nyní projednávané věci však výklad použitého ustanovení práva EU skutečně neponechává prostor pro žádnou rozumnou pochybnost. Pokud totiž čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO stanoví, že evropští pověřeni žalobci „*mají pravomoc vyžádat si nebo nařídit ve svých členských státech vedle úkonů uvedených v odstavci 1 jakákoli další opatření, která jsou podle vnitrostátního práva v podobných případech státním zástupcům dostupná*“, pak nelze výklad provedený vrchním soudem označit za neudržitelný.

29. Neudržitelná je naopak interpretace nabízená stěžovatelkou, podle níž je nutné výčet vyšetřovacích úkonů v čl. 30 odst. 1 nařízení EPPO považovat za taxativní. Stěžovatelka v ústavní stížnosti uvádí, že „*pokud by měl být výklad opačný, postačilo by v čl. 30 nařízení explicitně zmínit, že lze požadovat dále jakékoliv vyšetřovací úkony dle vnitrostátního práva členského státu*.“ Přesně tuto výslovnou zmínku však lze nalézt ve výše citovaném čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO, jenž umožňuje nařídit i *jakákoli další opatření*. Zatímco tedy ustanovení čl. 30 odst. 1 konkrétně zmiňuje možnost zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z ní, což jsou instituty zakotvené v § 79a trestního řádu, institut zajištění náhradní hodnoty podle § 79g trestního řádu je příkladem *dalšího opatření* předvídaného v čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO. Soudní dvůr navíc svou *CILFIT* doktrínu upřesnil v pozdější judikatuře, kde uvedl, že pouhá možnost vyložit určité ustanovení unijního práva jiným způsobem, než jak ho vyložil vnitrostátní soud, sama o sobě nedovoluje se domnívat, že o správném výkladu tohoto ustanovení panuje rozumná pochybnost, pokud se takový jiný výklad nejeví dotyčnému vnitrostátnímu soudu jako dostatečně hodnověrný, zejména s ohledem na kontext a účel uvedeného ustanovení (viz výše citovaný rozsudek ve věci *Consortio Italian Management*, bod 48).

30. Majetkové zajišťovací instituty upravené v § 79a a násl. trestního řádu mají všechny stejný smysl a účel: napomáhat objasňování závažné, zejména hospodářské kriminality

prostřednictvím omezení dispozičního práva s majetkovými prostředky tak, aby nemohlo dojít k jejich zneužití a aby v případě odsouzení pachatele mohl být naplněn účel trestního řízení formulovaný v § 1 odst. 1 větě první trestního řádu, tedy aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni. V případě majetkové trestné činnosti mohou soudy uložit pachateli mimo jiné trest propadnutí věci či náhradní hodnoty podle ustanovení § 70 až 72 trestního zákoníku a použití majetkových zajišťovacích institutů již v průběhu trestního řízení má napomoci k tomu, aby uložení těchto trestů bylo možné. Bezprostředním účelem trestu propadnutí věci či náhradní hodnoty totiž je odejmout pachateli věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která by mohla sloužit k dalšímu páčání trestných činů, ztížit tomuto pachateli podmínky k další trestné činnosti a případně mu i odejmout prospěch ze spáchaného trestného činu [srov. PŮRY, František. § 70 (Propadnutí věci). In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 1211, marg. č. 1].

31. V souladu s výše uvedenými požadavky zohlednil Ústavní soud rovněž další jazykové verze nařízení EPPO a došel k závěru, že nic nenasvědčuje tomu, že by se česká verze nařízení od ostatních jazykových verzí jakkoli lišila. I z verze anglické, francouzské, německé, slovenské či polské totiž plyne stejný závěr: že unijní normotvůrce nezamýšlel, aby byl výčet v čl. 30 odst. 1 nařízení EPPO taxativní, neboť v čl. 30 odst. 4 explicitně umožňuje využit i *jakákoli další opatření (any other measures; toute autre mesure; andere Maßnahmen; akékoľvek iné opatrenia; wszelkich innych czynności)*, která jsou podle vnitrostátního práva v podobných případech státním zástupcům dostupná. Od příslovečného setkání s jednorozcem tak sice Ústavní soud dělí srovnání dalších osmnácti jazykových verzí nařízení EPPO, avšak dle novější judikatury Soudního dvora nemůže být vnitrostátní soud povinen zkoumat každou z jazykových verzí daného ustanovení unijního práva; musí však vzít v úvahu rozdíly mezi jazykovými zněními, s nimiž je obeznámen (viz výše citovaný rozsudek ve věci *Consortio Italian Management*, bod 44).

32. Pokud tedy vrchní soud považoval předmětnou otázku výkladu čl. 30 odst. 1 nařízení EPPO za *acte clair*, nelze jeho právní názor považovat za ústavně neakceptovatelné překročení míry jeho uvážení.

33. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud uzavírá, že postupem vrchního soudu nedošlo k porušení procesních práv stěžovatelky, neboť vrchní soud jakožto soud poslední instance se jednak se stěžovatelčím návrhem na položení předběžné otázky vypořádal, a nadto svůj výklad unijního práva odůvodnil způsobem, který nelze považovat za neudržitelný či svévolný.

34. Nad rámec všeho výše uvedeného Ústavní soud konstatuje, že se ztotožňuje s tvrzením vrchního soudu, podle něhož musí být při výkladu a aplikaci předmětného ustanovení zohledněn celý obsah nařízení EPPO. Ve vztahu ke kvalitě odůvodnění napadeného usnesení však Ústavní soud shledává, že by bylo vhodnější, pokud by vrchní soud opíral svou argumentaci o ustanovení nařízení EPPO, spíše než o jeho preambuli. Z judikatury Soudního dvora plyne, že preambule nemá právní závaznost a nelze ji použít jako základ pro derogaci právních aktů (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 19. 11. 1998 ve věci C-162/97 *Nilsson*, bod 54, citovaný i stěžovatelkou), ani nemůže být uplatňována jako důvod pro odchýlení se od vlastních ustanovení dotčeného aktu ani pro výklad těchto ustanovení ve smyslu zjevně odporujícím jejich znění (srov. rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 11. 2005 ve věci C-136/04 *Deutsches Milch-Kontor*, bod 32). Z toho sice nelze dovodit, že by byl obsah preambule zcela irelevantní; pokud je ale relevantní právní norma obsažena přímo v čl. 30 odst. 4 nařízení EPPO, není dán důvod

pro hledání stejného pravidla v bodech 33 a 71 jeho preambule. Tento postup vrchního soudu však sám o sobě nemůže založit protiústavnost napadeného rozhodnutí.

35. Ústavní soud na základě výše uvedených důvodů po projednání věci mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků ústavní stížnost podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zamítl.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 19. září 2023

Pavel Šámal, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Kubacká